

Neutemeljene obtožbe protizakonitosti in šovinizma

Pismo vladnega komisarja dr. Mazze

Generalni vladni komisariat
za Tržaško ozemlje

Trst, 1.6.1962.

PRIPOROČENO

Prot. št. 19/3/3536/62

Predmet: Opomin

Gospodu županu v

DEVINU-NABREŽINI

Z obžalovanjem moramo ugotoviti, da pri izvrševanju svoje kočljive javne naloge niste vselej in v vsaki okoliščini dokazali, da se ravnete po načelu strogega izpolnjevanja državnih zakonov in da niste vselej znali premostiti nazadnjaških predsodkov, ki so škodljivi za redno in mirno potekanje socialnega življenja na občinskem področju, čigar prebivalstvo v celoti in brez razlike narodnostne pripadnosti predstavlja.

Posebno se namreč sklicujem na Vaše nedavno obnašanje pri izvrševanju nalog, ki Vam jih nalaga čl. 31 zakona z dne 17. avgusta 1942, št. 1150, ki ureja izstavljanje gradbenih dovoljenj.

Pri izvrševanju te oblasti ste namreč, namesto da bi se vestno prilagodili zakonskim določbam, ki urejajo to zadevo — in samo njim, kot je Vaša stroga dolžnost — pustili raje speljati po razglabljanjih, ki so popolnoma tuja, in po ocenitvah, ki so v nasprotju s splošnimi koristmi vse občinske skupnosti. Tako ste najprej protipostavno odklonili, da bi ustanovi za pomoč julijskim in dalmatinskim beguncem izstavili dovoljenje za gradnjo stanovanj v korist istrskih beguncev, ter ste nato prišli celo do tega, da ste odkrili pokornost sodbi najvišjega državnega upravnega sodstva, ki je obsojalo Vaše početje, s tem ste postavili prefekturo v položaj, da je morala nadomestno poseči za vzpostavitev zakonitosti.

Drug dokaz Vašega krivičnega zadržanja — ki je tembolj graje vredno, ker ste postopali kot župan — izhaja iz listine, ki je priložena pismu z dne 7. maja t.l. št. 2875, naslovljenemu na prefekturo, kjer so samovoljne trditve, ki so očitno neutemeljene in neresnične glede kočljive zadeve, ki bi zahtevala pozornost in bolj premišljeno upoštevanje pri osebi, ki zavzema javno funkcijo.

Sklicujem se zlasti:

1) Na Vašo trditev, po kateri naj bi bilo prišlo do kršitve posebne določbe čl. 7 Posebnega statuta za manjšine, ki — kakor je znano — dobesedno določa «da bi ne smelo priti do nobene spremembe pri področju osnovnih upravnih edinic ozemlja z namenom, da oškoduje narodnostni sestav istih edinic».

2) Na Vašo trditev, da se na občinskem področju opravlja dejavnost, «ki ima jasen smoter, da se raznarodni slovenska narodnostna skupina».

Kar se tiče 1. točke, Vam je prav dobro znano, da ni prišlo do nikakršne spremembe pri upravnem področju občine Devin-Nabrežina in da ima zato nasprotna trditev lahko zgolj namen, potvarjati resnico.

Trditev, ki izhaja iz 2. točke je posebno težka, ker bi, če je res utemeljena in resnična, dokazovala rešitev določbe čl. 6 republiške ustave,

kjer ima obramba narodnih manjšin glavno in najvišje jamstvo.

Drži pa sicer, da je tudi ta trditev neutemeljena in tendenčna.

Prav dobro Vam je namreč znano, da manjšinska narodnostna skupina, ki ji pripadate, uživa svobodo pri izpolnjevanju osnovnih pravic v zvezi z načelom o očuvanju narodnostnega značaja in kulturnega razvoja manjšinske skupnosti. Uživanje teh pravic je široko zajamčeno in zavarovano tudi s finančnimi ugodnostmi, ki jih nudi država.

Če upoštevamo vse to, trditev o raznarodovalni dejavnosti lahko razlagamo samo z namenom, da bi povzročili ali poglobili umetno nerazpoloženje med pripadniki italijanske in slovenske narodnostne skupine, ki tvorita občinsko skupnost v občini Devin-Nabrežina. In učinek takšne dejavnosti ni izostal, če sodimo po protestnih manifestacijah, do katerih je prišlo, in po napisih po občinskih cestah, med katerimi je presenetljivi in značilni napis: «Nodemo Italijanov - Tukaj smo Slovenci»!...

Dejansko koristi in pravice slovenske narodnostne skupine, ki jih štiti republiška demokratična ureditev, niso prav nič v nevarnosti in označeno stališče je pravzaprav navdahnjeno po šovinizmu, ki je najslabši izraz nacionalizma. Takšno obnašanje je tembolj obsodno vredno, ker je naperjeno proti mirnemu istrskemu ljudstvu, ki je zbežalo z rodne zemlje, ki zahteva samo, da si lahko obnovi dom v okviru tržaškega ozemlja, kjer sodi, da bo manj kot drugod občutilo domotožje po lastni zemlji, in kjer misli, da se bo lažje vključilo v življenje in produktivno dejavnost zaradi večje sorodnosti s krajevnim prebivalstvom.

Tudi če se težko zavedate takšnega boleznega položaja, ker nimate nobenega osebnega izkustva glede tega, kakor sicer nihče od članov slovenske narodnostne skupine, bi bilo kljub temu zelo zaželeno, da bi čutili večje razumevanje, združeno z občutjem resnične in odkritosrčne človečanske vzajemnosti, ki je neogibni pogoj za mirno sožitje državljanov različne narodnosti.

Stališče, po katerem ste se doslej ravnali, vodi k pravemu in pravcemu vzpodbujanju k plemenski mržnji, ki — poleg tega, da ga obsoja moralna zavest vsega omikanega sveta — lahko doseže oblike, kaznive kot zločin, ker lahko povzroči motnjo v javnem redu in povzroči škodo za dobre odnose, ki obstajajo z neko tujo državo.

Opozarjam Vas na vse, kar sem navedel, ter Vas pozivam k večji razsodnosti in zavesti do dolžnosti, ki so združene z opravljanjem Vaših nalog, opominjajoč Vas, da bi v primeru ponovitve dogodkov, kakršni so zgoraj navedeni, bil primoran brez vsakega predhodnega sporočila pokreniti kazenske ukrepe, ki jih določa zakon.

Vabim Vas, da to pismo preberete pred občinskim svetom na prvi seji, in da mi to potrdite.

Generalni vladni komisar
podp. Mazza

Odgovor župana Škerka in večine občinskega sveta

Gospod
Generalni vladni komisar!

Ko potrjujem prejem Vašega cenjenega pisma — opomina z dne 1. junija 1962, prot. št. 19/3/3536/62, Vam najprej zagotavljam, da ga bom prebral na prvi seji občinskega sveta.

Toda neobičajna odkritost, s katero se obračate name osebno, me pooblašča, da si Vam dovoljujem odgovoriti v osebnem imenu na spoštljiv, vendar odkritosrčen način.

1) Gospod komisar, očitati mi, češ da nisem v vsaki okoliščini dokazal, da bi pri svojem delu strogo upošteval državne zakone in da nisem vedno znal premostiti nazadnjaških predsodkov, ki so škodljivi za red in miren potek socialnega življenja na področju občine, za prebivalstvo katero predstavljam v celoti ne glede na razlikovanje njegove narodnostne pripadnosti.

Zavračam to splošno obdolžitev, kajti vedno sem se trudil, da bi se ravnal po vseh državnih zakonih; vedno je bila moja skrb, da bi prav posebno in brez kakršnih koli predsodkov ravnal glede na socialno korist vsega občinskega prebivalstva ne glede na njegovo narodnostno pripadnost.

2) Kar se pa tiče ugotovitev glede na moje obnašanje pri opravljanju naloge, ki mi pripada pri izstavljanju gradbenih dovoljenj in zlasti v primeru dovoljenja, ki ga je zaprosila ustanova za pomoč julijskim in dalmatinskim beguncem, moram popraviti Vaša izvajanja, poudarjajoč naslednje:

a) Ni točno, kar trdite, da bi namreč v prvem času nezakonito odklonil izstavitev zaprosenega dovoljenja.

Odklonitev zaprosenega dovoljenja ima datum 24. 6. 1961, medtem ko sem prevzel dolžnost župana devinsko-nabrežinske občine komaj dne 22. 12. 1961. Sodim, da je tu umestno sklicevanje na obraziložitev sodbe Državnega sveta, ki je smatral, da je njegov ukrep nezakonit.

Moj predhodnik na županskem položaju je utemeljil odklonitev zaprosenega dovoljenja tako:

«Sklicujoč se na Vašo prošnjo z dne 18. 3. 1961, št. 1720, glede izstavitve dovoljenja za zidavo 268 stanovanj v Sesljanu, Vam sporočam, da omenjene prošnje ne morem sprejeti, ker je predvidena gradbena skupnost del načrta, ki ima namen umetno spremeniti narodnostni sestav naše občine v škodo slovenske skupine, in ki je zato v očitnem nasprotju z določbami Posebnega statuta Spomenice o sporazumu, ki sta ga Italija in Jugoslavija podpisali v Londonu.

Razen tega zidava celih begunskih vasi v naši občini ne odgovarja gospodarskim in socialnim koristim samih beguncev.

Ta moj odgovor se opira na sklep občinskega sveta, ki se je dne 23. 6. 1961 sestal na izredni seji.

Ko je Državni svet zavrnil županova sklicevanje na bistvene spremembe politično-socialnega značaja, do katerih je prišlo v dvajsetletju po vstopu v veljavo urbanističnega zakona, ter na svojo dolžnost, da upošteva tudi v tem primeru celotni in še vedno veljavni pravni red, je sodil, da v konkretnem primeru ne spada v okvir njegove zakonite oblasti ocenjevanje socialne plati gradbene dejavnosti pritožiteljske Ustanove in da nima pravne osnove vrednotenja katerega koli elementa, ki ni v zvezi s posebno disciplino, ki

jo določa urbanistični zakon in ki ima svoj običajni izraz v regulacijskih načrtih in v občinskih pravilnikih, ki so formalno odobreni».

b) Se manj točna je Vaša ugotovitev, češ da sem prišel celo do tega, «da bi kljuboval omenjenemu pravdoreku najvišjega državnega upravnega sodstva, ki je obsojalo moje delovanje in postavljalo prefekturo pred dolžnost, da nadomestno poseže za vzpostavitev zakonitosti».

Ko sem se seznanil z besedilom omenjene sodbe z dne 16. 2. 1962, ki so mi jo sporočili 10. 4. 1962 v svojstvu župana, ki je prišel na predhodnikov položaj sem, čeprav nisem odobral njene vsebine, vendar daleč od tega, da bi klju-

Župan Albin Škerk

boval njenemu pravdoreku, sporočil pritožiteljski Ustanovi, da imam za umestno, preden bi glede na izvršitev sodbe državnega sveta rešil njeno prošnjo, še enkrat pregledati celotno zadevo tudi z vidika regulacijskega načrta, ki so ga medtem odobrili.

Sodil sem, da je to moja dolžnost in pravica prav v skladu s sodbo Državnega sveta.

Ker pa me je medtem tudi tukajšnja prefektura opomnila, naj vse ukrenem v desetih dneh, sem to takoj storil in ji sporočil, bodisi vsebino pritožbe, ki so jo proti sodbi Državnega sveta vložili vsi slovenski občinski svetovavci občine Devin-Nabrežina na naslov mešane italijansko-jugoslovanske komisije, ki jo prevideva čl. 8 Posebnega statuta, kajti sodba je bila v nasprotju z glavnim regulacijskim načrtom, ki so ga medtem odobrili z dekretom Republiškega predsednika z dne 31. 3. 1962, ki je določal omenjeno področje za zidavo vil.

Gospod Generalni vladni komisar, dovoljujem si Vam izraziti svoje skromno mnenje, da s takšnim ravnanjem ne samo, da nisem kljuboval pravdoreku Državnega sveta, ampak da sem se mu vestno prilagodil temelječ svoj sklep ne na nedopustnih opozorilih, pač pa na novem dejstvu spora med prošnjo Ustanove in splošnim regulacijskim načrtom, ki je bil medtem formalno odobren in ki prej zakonsko ni mogel biti upoštevan, ki pa je po formalni odobritvi za mene postal po zakonu obvezen.

Nadalje sem mnenja, da nadomestni poseg tukajšnje prefekture ni bil le nepravčasen, pač pa tudi neupravičen, kajti manjkala mu je utemeljenost, to je odklonitev izvršitve pravdoreka ali neizvedba izvršitve istega.

Vsekakor menim, da je izključni pristojni urad za presojo legitimnosti ali nelegitimnosti mojega sklepa glede dovoljenja za gradnjo, o katerih je govora, Državni svet v svoji zakonodajni moči.

3) Glede na moje domnevno «nepravilno» ravnanje kot župana in čemur naj bi bil dokaz dokument,

priložen mojemu pismu od 7. maja t. l. in ki da vsebuje neutemeljene in neresnične trditve, si dovoljujem pripomniti predvsem, da gre za prepis prej omenjene pritožbe Mešani italijansko-jugoslovanski komisiji, za katero sem smatral umešno, da z njo seznanim tukajšnjo prefekturo.

To pritožbo, ki je — razumljivo — naletela na moje popolno odobravanje, sem podpisal vendar ne v svojstvu župana, pač pa kot slovenski član občinskega sveta.

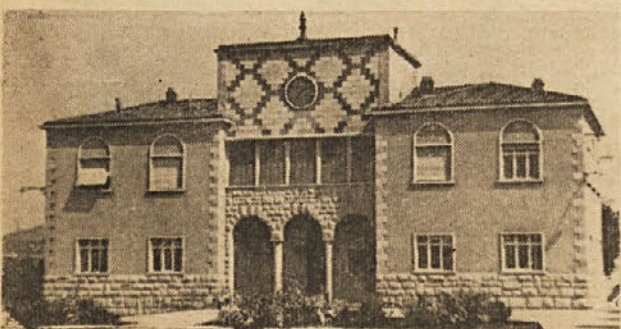
Upoštevajoč vse to in v tem ko z zadovoljstvom v ustreznem tekstu Vašega pisma — opomina opazam ponovno potrdilo veljavnosti določb čl. 7 Posebnega statuta in popolne pravice zainteresiranih oseb, da se proti njegovim kršitvam pritožijo, si dovoljujem nesoglašati z dvema glediščema Vašega vsega upoštevanja vrednega tolmačenja, ki ga dajete. Moje skromno mnenje — ki ga delijo vsi slovenski svetovavci devinsko-nabrežinske občine in ne samo oni — je, da razlog za vključitev te klauzule v posebni statut ni bil v tem, da bi se enostavno prepovedale spremembe upravnih enot in torej devinsko-nabrežinske občine — kar se zares ni zgodilo! Pač pa da bi se je spravila v nevarnost narodnostna sestava teh upravnih enot, v tem primeru tudi s pomočjo sprememb ustreznih upravnih območij. Le v takem tolmačenju je klauzula imela svoje opravičilo, da so jo vključili v oni važen dokument.

Glede tega pa, da je «spravljanje v nevarnost etnične sestave» v občini Devin-Nabrežina enakovredno raznarodovanju, pa čeprav mirnemu raznarodovanju slovenske narodne skupnosti, ki tu živi, se mi zdi, da ni potrebno, da bi tu še nadaljeval.

V zvezi z navedbami, ki jih Vi pripisujete mojemu ravnanju, ki naj bi ga navdihoval celo pravi in pravcati šovinizem, ter ki bi se zaradi domnevnega pomanjkanja osebnih izkušenj, razumevanja, združenega s čustvi resnične in izkrene človečanske solidarnosti do miroljubnih Istranov, beguncev z rodne grude, — ravnanju, ki naj bi se celo spremeni v pravo in pravcato skuhanje k plemenski mržnji, sem prepričan, da je treba Vaše omenjeno sklepanje pripisati samo namerno netočnim in pristranskim informacijam, ki so Vam jih dali o stvareh in osebah, informacijam, ki spominjajo na znano basen o volku in jagnjetu. Tako jaz, kot osebe, ki so pred menoj opravljal službo župana v občini Devin-Nabrežina, kot prav tako sedanj in prejšnji občinski svetniki ter vse slovensko prebivalstvo občine, kljub svojim skrajno žalostnim izkušnjam in čeprav v nujni obrambi svojih svetih pravic, smo ob vsaki priložnosti dokazali svoje iskreno razumevanje in iskreno solidarnost do beguncev, ki so zbežali z rodne grude in se naselili v občini, ker smo se zavedali, da do razmer, do katerih je, žal prišlo, v naši občini, ni prišlo po njihovi volji ali krivdi. To je sicer očitno pokazal in dozal tudi župan, ki je pred menoj opravljal svojo funkcijo, prav v zadevi, o čemer govori gornji pravdorek Državnega sveta in kar Vi za gotovo poznate tudi v podrobnostih.

Dovolitimi nekaj besed v zvezi z Vašimi navedbami, češ da nimam žalostnih osebnih izkušenj. Predlogo bi bilo, če bi hotel tu govoriti o zelo žalostnih osebnih izkušnjah, ki so jih preživeli podpisani in slovensko ljudstvo teh krajev. Ali veste Vi, gospod komisar, kolikšne žrtve so tukajšnji Slovenci dali v

(Nadaljevanje na 4. strani)

Sedež
devinsko-nabrežinske
občine

Goriška kronika

Poslanec Franco bo posredoval za slovenske šolnike

Tajnik goriškega Sindikata slovenskih šolnikov, prof. Bukovec, se je pretekli teden sestal s poslancem R. Francom, kateremu je obrazložil vprašanje zaradi katerega so pred kratkim dva dni stavkali vsi slovenski profesorji v Gorici, to je zaradi neizvajanja določil zakona za slovenske šole. Poslanec Franco je zagotovil, da popolnoma soglašajo s slovenskimi šolniki, da jih bo vsestransko podprl in da bodo isto storili tudi drugi komunistični parlamentarci.

Dvodnevna protestna stavka profesorjev, ki poučujejo na slovenskih srednjih šolah in pomožnega osebja na teh šolah v Gorici, ki je zelo lepo uspela, je imela velik odmev v vsej pokrajini.

Slovenska pokrajinska svetovavca Marija Selič (KPI) in Ivan Marinčič (PSI) sta v predložitvi v zvezi s tem vprašanjem posebno interpelacijo, v kateri pozivata predsednika pokrajinske uprave, naj se zavzame na pristojnem mestu za rešitev problema slovenskih šol, kot je predvideno v zakonu za slovenske šole. V omenjeni resoluciji so objasnjene upravičene zahteve slovenskih šolnikov, ki že toliko časa čakajo na uresničitev določil zakona za slovenske šole.

Tudi v občinskem svetu so svetovavci Battello, Bermogas, Vizintin in Černe predložili podobno resolucijo, s katero pozivajo župana, naj napravi potrebne korake za to, da bodo uresničene upravičene zahteve državljanov slovenskega jezika.

Zmaga delavcev

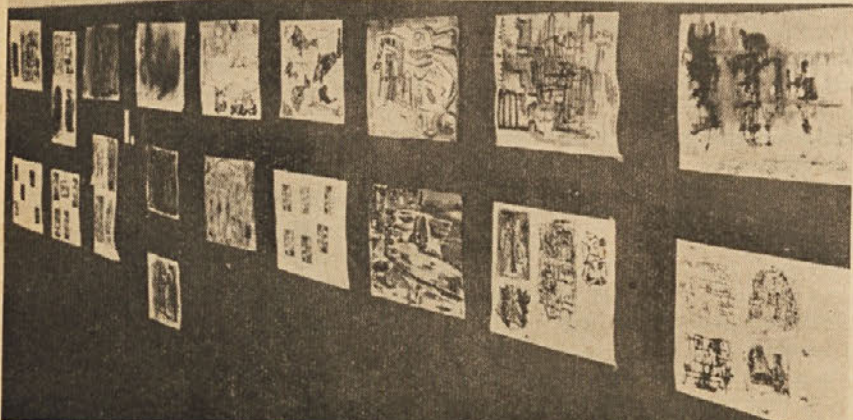
7. in 8. junija so stavkali delavci, ki so zaposleni v opekarnah na Goriškem. Stavka, ki je bila kompaktna in je popolnoma uspela, je bila proglašena za namenom, da podpre zahteve, naj se delavcem, ki se ponesečijo pri delu ali pa, ki izostanejo z dela zaradi boleznih, izplačajo prve tri dnevnice.

Pred nekaj dnevi je bil podpisan tozadevni sporazum. Ta sporazum predvideva izplačilo prvih treh dnevnic tistim delavcem, ki izostanejo z dela zaradi nezgod ter tistim delavcem, ki izostanejo z dela zaradi boleznih. Slednji pa bodo prejeli izplačilo dnevnic le v primeru, da bo bolezen trajala več kot 15 dni. Tozadevni sporazum je podpisal tudi lastnik opekarn v Krminu in Zagraju.

S to pogodbo je bila odprta pot, ki vodi k reševanju še drugih problemov na področju goriške pokrajine. Kot smo izvedeli je podobne predloge postavila goriška pokrajinska Delavska zbornica CGIL tudi za druge kategorije delavcev.

Tov. Henrik Stanta je umrl

V Podgori je umrl tovariš Henrik Stanta. Star je bil 76 let. Pogreb je bil prejšnji petek. Svojem pokojnega tovariša pošiljajo podgorski tovariši, goriška sekcija KPI in «Delo» svoje iskreno sožalje.

Razstava slik na Slovenskem učiteljskišču v Trst

Barkovlje

502 podpisa proti gradnji begunskega naselja

Načrt za zgraditev begunskega naselja na Kozjaku pri Barkovljah — to je na enem izmed najlepših in naslikovitejših točk tržaške riviere — je naletel na hud odpor v krogih, ki cenijo naravne lepote tržaške okolice. Zlasti hud odpor je ta načrt povzročil pri Barkovljanih. Prebivavci Barkovelj so podpisali posebno peticijo naslovljeno tržaške-

mu županu, v kateri ga pozivajo, naj ovrže zadevni načrt. Pobudo za to peticijo, katero je delegacija Barkovljanov izročila v ponedeljek na tržaškem županstvu, je dala barkovljanska sekcija KPI «Matjašič». Kako je ta problem čuten v Barkovljah pa zlasti prepričljivo dokazuje dejstvo, da je peticijo podpisalo nad 500 prebivavcev.

Interpelacije poslanca Vidalija

Poslanec Vidali je naslovil na ministra za javno vzgojo pismo interpelacije, v kateri vprašuje zakaj so pri letošnjih zrelostnih izpitih na slovenskem liceju v Trstu potisnili pismeni izpit iz slovenščine na zadnje mesto.

V neki drugi interpelaciji je isti poslanec vprašal za pojasnila zakaj generalni vladni komisariat v Trstu ni do sedaj še objavil razpisa za suplence na slovenskih srednjih šolah v Trstu.

Festival «Dela»

29. in 30. junija ter 1. julija bo festival «DELA» in «UNITA» na Poljanah pri Doberdobi. Festival organizirajo tovariši iz doberdobske sekcije. Podrobnejši spored prireditvev bomo objavili prihodnjič. Vendar pa že danes vabimo tovariše in prijatelje, naj se udeležijo festivalskih prireditvev

„Opomin“ dr. Mazze

(S 1. strani)

da se spoštuje ta ustava in da se priznajo slovenski manjšini enake pravice kot nemški in francoski manjšini, ki živita v Italiji. Mi smo skromni, a pošteni, toda nikakor naj nihče ne pričakuje, da bomo padli na kolena...»

Demokristjan Lenarduzzi je grajal občinsko upravo, češ da nastopa proti beguncem, ki po njegovem mnenju ne predstavljajo nobene nevarnosti za Slovence. Trdil je, da Slovenci uživamo vse pravice in dodal: «Kaj hočete imeti vi Slovenci? Imate svoje šole, svoja gledališča, ki jih podpira država (sic!), imate svoj tisk in uživate najširšo svobodo...» (Marsikaj bi se dalo napisati v zvezi s tem, kar je trdil demokristjan Lenarduzzi, zato se bomo k temu še povrnili. Op. uredn.)

Isto približno je ponovil tudi svetovavec Rinaldini (dc). Po njegovem mnenju ne obstaja nobena nevarnost za slovensko večino. Po njegovi logiki množično naseljevanje tujerodcev nima raznarodovalnih namenov. Vsekakor pa je zelo značilno, da je svetoval, naj bi umaknili odgovor dr. Mazzi. Zanimivo bi bilo vedeti zakaj se je bal objave obeh pisem. Sicer pa je res, da resnica bode v oči...

Prosvetno društvo «Primorec» iz Trebče je preteklo soboto priredilo zelo uspešno kulturno pevsko-glasbeno večer. Isti program bo društvo ponovilo tudi v nedeljo ob 17. uri.

Odgovor župana Škerka

(Z 2. strani)

dolgi dobi fašizma, ko je bilo prepovedano govoriti slovenski, ko je bilo podpiranemu in vsem Slovencev onemogočeno obiskovati slovensko šolo in ko je bilo že to, da je bil nekdo Slovenec, zadosten razlog, da so ga pognali iz službe, da so ga zaprli, ali da je moral v izgnanstvo?

Ali morete Vi, gospod komisar, sploh soditi o mojih izkušnjah in o izkušnjah pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti, ne da bi poznali dramatične zgodbe onih, ki so jim uradno spremenili očetovska imena, onih, ki so bili obsojeni na obstrukcijo samo zato, ker so bili Slovenci? Veste Vi, gospod komisar, koliko Slovencev iz naše občine je izgubilo vse, kar so imeli, kolikim so bili požgani domovi (od trinajst vasi naše občine so bile štiri popolnoma požgane in porušene), kolikim so bili otroci ali starši deportirani, pomorjeni zaradi najbolj divjaške politike fašizma, nacizma, rasizma?

Da bi se to prenehalo, je tudi mnogo Slovencev, kot toliko Italijanov in Evropejcev, raje ubralo pot partizanske borbe, moralo prenašati nacistična taborišča in vse grozote, o katerih je spomin še živ in o čemer ne maram govoriti, pa čeprav imam o tem, žal, dolge osebne izkušnje kot partizan in deportiranec.

Zato se dobro zavedam tega, kar predstavlja čl. 6 republiške ustave, ki ga Vi v Vašem pismu — opominu navajate in soglašam z Vami, da zaščita narodnostnih skupin dobiva v ustavi svoje prvo in najvišje jamstvo.

Toda, kot Vi dobro veste, načelo, proglašeno v čl. 6 Ustave, doslej še ni bilo prenešeno v zakon, zaradi česar so še vedno v veljavi in se še vedno izvajajo na škodo narodnostne manjšine veljavne zakonske določbe, ki so v kričnem nasprotju s plemenitim načelom, potrjenem v že omenjenem čl. 6 in še niso bili razveljavljeni fašistični zakoni, navdahnjeni po najbolj nazadnjaških

zatralskih in šovinističnih kriterijih.

b) Gospod Generalni komisar, dovolitemi še zadnjo pripombo v zvezi z Vašo omembo glede protestnih manifestacij, do katerih je prišlo ter glede napisov, ki naj bi se bili pojavili ob tej priložnosti ob cestah občine, med katerimi tudi «presemetljivi in značilni» napis: «Nočemo Italijanov — Tukaj smo Slovenci!» Kot veste, pobude za te manifestacije za gotovo nisem dal jaz in so manifestacije bile v znaku protesta proti vsekakor ne od mene vnaprej napovedane imenovanju komisarja, ki je bil pooblaščen, da me nadomesti pri podpisu dovoljenja za gradnjo in ki ga smatram za nezakonitega.

Kako morete Vi, gospod komisar, obtoževati «rasizma» in «ščuvanja k mržnji» in mi pripisovati odgovornost za neki napis, katerega bi, vkolikor bi bil napisan, brez obotavljanja obsodil, ko so se na tržaških ulicah ponovno pojavili mnogo bolj žaljivi napisi na račun našega naroda in mnogo bolj značilni. In ščuvanje k mržnji se ne ustavilo le pri napisih. Vi prav gotovo veste za rasistično gonjo proti Slovencev, za nasilja proti študentom, mladini, proti ustanovam slovenske manjšine, veste za skrunitev napisnih plošč, ki spominjajo na naše padle, kar vse se je zgodilo 15 let po odobritvi tiste republiške ustave, na katero ste upravičeno opomnili, za katero pa bi bilo treba poskrbeti, da bi jo spoštovali tisti, ki jo teptajo ter nadaljujejo s sejanjem šovinistične in rasistične mržnje, da bi preprečili priznanje demokratičnih pravic slovenski manjšini.

Potem ko sem pojasnil vse to, Vam gospod generalni komisar zagotavljam, da bom, kot doslej, tudi v prihodnje opravljal svoje funkcije v korist vsega prebivalstva občine, brez razlike na narodnost, brez kakršnega koli popuščanja in v popolnem spoštovanju državnih zakonov.

Župan
ALBIN SKERK

Tovariši iz Pevme nam pišejo

Skupina slovenskih tovarišev iz Pevme je poslala uredništvu sledeče pismo: Dragi tovariš urednik!

Pred nekaj dnevi smo se zbrali na sestanku, na katerem smo razpravljali o raznih aktualnih političnih vprašanjih. Med drugim smo razpravljali tudi o vprašanju dežele s posebnim statutom Furlanija-Juljska krajina, ki zlasti živo zanima nas Slovence. Razpravljali smo tudi o načrtih za poživitev našega delovanja in za številčno okrepitev naše celice. Z veliko pozornostjo smo razpravljali tudi o našem glasilu, to je o «Delu». V diskusiji se nismo omejili le na to, kako list čim bolj razširiti, marveč smo razpravljali o tem, kakšna naj bi bila njegova vsebina. Kar se tiče «Dela» smo soglasno sklenili, da predložimo uredništvu sledeče nasvete:

1) Prva stran lista bi morala v glavnem obravnavati važne nacionalne in mednarodne probleme. To je potrebno zlasti zato, ker večina bralcev «Dela» ne bere nobenega drugega komunističnega lista in zato pogreša pravilno politično usmeritev.

2) Druge strani lista bi morale biti prosvetne vprašanjem naših pokrajin. Na njih bi morali objavljati čim več novic. Članki na splošno pa bi morali biti krajši. V krajevnih novicah se ne bi smeli omejevati samo na probleme naše narodnostne manjšine kot take, marveč bi morali zajeti vse probleme, ki zanimajo delavce, tako Slovence kot Italijane. V tem bi morala priti do veljave politična linija naše partije

3. Kljub omejenemu prostoru bi morala biti vsaj ena tretjina zadnje strani na razpolago za podlistek, ki ga cenijo zlasti bralke.

To so predlogi, ki ti jih pošiljamo. Obenem izražamo upanje, da nas bodo glede predlogov posnemali tudi tovariši v drugih krajih dežele in da se bo tako na straneh našega lista dejansko razvila debata, ki je tako koristna in potrebna.

S tovariškimi pozdravi

KOMUNISTI IZ PEVME

Iz Doberdoba

Tovariš Karel Lavrenčič iz Doberdoba nam je poslal dopis, ki pa je prišel v naše uredništvo z veliko zamudo. V njem poroča o poteku zborovanja v Doberdobi, na katerem je govoril tov. dr. Siškovič iz Trsta. Govornik, to je Lavrenčič, je poudaril predvsem, da je zlasti danes nujno potrebno, da se združimo vsi Slovenci, ne glede na ideološke razlike in da skupno zahtevamo spoštovanje pravic, ki nam jih zagotavlja republiška ustava

Sporočila uredništva in uprave

Ker je današnja številka v glavnem namenjena problemom devinsko-nabrežinske občine smo bili prisiljeni mnogo vesti in sestavkov odložiti na prihodnjo številko.

Tisti naročniki, ki bodo poravnali naročnino pred koncem tega meseca, bodo deležni izrednega popusta. Vse dosedanje številke jim bodo podarjene, naročnino pa jim bomo šteli za drugo polovico tekočega leta.

Sopraga našega sodelavca tov. Chiarion-a iz Gorice je pred tremi dnevi povila krepkega sinčka. K veselemu dogodku «Delo» iskreno čestita!

DELO
glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Izhaja vsak petek
Urejuje uredniški odbor
Politični direktor: Marija Bernetič - Odgovorni urednik: Anton Mirko Kapelj - Uredništvo in uprava: Trst, ul. Capitolina 3, telef. 44-046/44-047.
Tiska: Tipografia Riva - Trst - ul. Torrebianca 12.
Celoletna naročnina 1300 lir, polletna 700 lir. Poštni tekoči čekovni račun št. 11/7000.
Cena oglasov po dogovoru